

Виступи учасників круглого столу
**«Мережа сільського розвитку як платформа для формування нового
аграрного устрою»**
(6 грудня 2016 р., Інститут економіки та прогнозування НАН України)

Президент Асоціації фермерів та приватних землевласників України (АФЗУ) **І.Ф. Томич** акцентував увагу на важливих питаннях збереження соціальної стабільності в суспільстві у цей непростий час запровадження ринку землі. Відзначив активну позицію науковців у цих питаннях, зокрема 14 докторів наук чітко заявили свою позицію в ЗМІ (газеті «Дзеркало тижня»). Нагородив В.М. Гейця і ряд інших осіб почесними дипломами АФЗУ.

Академік НАН України **В.М. Гесць** зазначив, що земля для України є визначальним ресурсом, який може бути використаний в ринковому середовищі раціонально і в інтересах всієї країни, а, можливо, пройде за сценарієм як у великій промисловості, де сьогодні, на жаль, тільки олігархат. Нині переломний момент. Представники академічної науки все це добре усвідомлюють, тому наше звернення не випадкове, його підтримали колеги, це було зроблено свідомо з серйозним наміром продовжувати діяти, щоб основний наш ресурс капіталізувався в інтересах усього народу України.

Сьогодні світ переформатовується надзвичайно потужно. Питання земельних стосунків активізується наступного року. Змінюються підходи до оподаткування. Буде дуже прикро, якщо фінансову підтримку агропродовольчого виробництва буде зламано і наступного року матимемо спад, що суттєво вплине на всю економіку, яка тільки почала оживати. Тому необхідно діяти консолідовано.

Член-кореспондент НАН України **Бородіна О.М.** визначила політику сільського розвитку як механізми, спрямовані на розширення можливостей доступу всіх верств сільського населення до економічних вигод від зростання в аграрному секторі та позааграрної діяльності в сільській місцевості. Мережа сільського розвитку має спільне бачення сільської місцевості України – це мальовничі території, що пропонують широкий спектр зайнятості та можливостей отримання доходів, поліпшення якості життя для своїх громадян і сталого використання та охорони родючих українських земель, природних ресурсів країни, традиційних сільських

родин. Окреслила основні завдання Української мережі сільського розвитку і обґрунтувала фактори успіху Мереж сільського розвитку у ЄС.

Необхідність створення Української мережі сільського розвитку (УМСР) зумовлена необхідністю адвокаційної діяльності на основі консолідації зусиль різних асоціацій і організацій з розроблення комплексу заходів із упереджуючою позицією щодо сприяння сільському розвитку. УМСР зареєстрована в листопаді 2016 р. Мережа може перебирати на себе частину функцій Міністерства аграрної політики та продовольства України з підтримки малого і середнього підприємництва, лідерства на сільських територіях. Інформація про Українську мережу сільського розвитку розміщена в Інтернет на платформі «Громадський простір» і всі зацікавлені особи можуть приєднуватися до неї шляхом реєстрації.

Киристюк С.В. відзначив, що сімейний тип господарювання формує фундамент аграрного устрою у більшості країн світу. В Україні йдеться про ініціативу введення особистих селянських господарств (ОСГ) у правову систему шляхом реєстрації суб'єкта господарських відносин як фізичної особи-підприємця (ФОП). Незважаючи на те, що ця процедура досить спрощена, бажаючі реєструватися змушені будуть нести витрати із реєстрації й вагоміші витрати – після початку здійснення діяльності, зокрема, щодо сплати податків. За оцінками, лише близько 25 тис. ОСГ можуть сплатити необхідні суми податків за рахунок прибутку та мати певний обсяг доходу. Оцінки проведені за загальноприйнятою в ЄС та Україні методикою М-тесту.

Враховуючи європейський досвід, альтернативним сценарієм до реєстрації ФОП може бути введення спрощеної системи реєстрації ОСГ як сімейних ферм у сільській раді з подальшим підвищенням ставки земельного податку при досягненні ними певного рівня виробництва. До відома, сьогодні середнє домогосподарство, що веде сільськогосподарську діяльність (на площі 1,2 га) і реалізує частину виробленої продукції, сплачує в середньому 103 грн земельного податку.

Як зауважила **Бородіна О.М.**, витрати особистого селянського господарства на перереєстрацію в сімейну ферму (ФОП) становитимуть, за нашими розрахунками, близько 16 тис. грн. Тобто це те, що потрібно сплатити державі, очікуючи, що колись вона допоможе сімейному господарству. Ось таким чином законодавство «сприяє» розвитку сімейного фермерства.

Прокопа І.В. ознайомив з розробленою і розданою учасникам анкетною щодо визначення розміру господарювання, або кого вважати малим господарством.

Томич І.Ф. Об'єднання національного фермерства і національної науки дуже важливе для процесу формування нової аграрної політики. Вже сформована певна законодавча база: про сімейне фермерське господарство, про територіальні громади, про розвиток сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. Необхідна концентрація зусиль з формування плану дій до влади і вимог з його виконання. Ми пропонуємо, як у короткий термін зробити перші важливі кроки, що зумовлять рух земель сільськогосподарського призначення у сільській місцевості серед сімейних фермерських господарств. Це програма 500 тис. сімейних ферм, існуватиме мережа сільського розвитку, людина буде закріплена за землею спільно з природними ресурсами.

Сільському господарству спочатку обіцяли державну підтримку 5 млрд грн, потім 3 млрд, а в кінцевому рахунку не маємо нічого, лише тиск на сільські громади, фермера й усунення його з землі, рейдерство. У цьому році фермерам не дали ніякої підтримки, а на наступний рік планують 20–25 млн грн – для 38 тис. господарств (та ще 4,2 млн ОСГ). І це така допомога...

Потрібно концептуально запропонувати декілька конкретних пропозицій до аграрної політики, які влада має прийняти і реалізувати.

Представники Асоціації фермерів та приватних землевласників України з різних регіонів (Рівненської, Сумської, Дніпропетровської, Миколаївської та інших областей) висловили такі думки і пропозиції щодо обговорюваних на круглому столі питань.

1. Необхідно розробити законопроект щодо єдиного земельного податку. Включити науковців Інституту економіки та прогнозування до Асоціації, щоб разом відстоювати інтереси фермерів.

2. Селянина треба підвести до фермерства, можливо, навіть організувати агітбригади для проведення інформаційно-консультаційної роботи.

3. Це зібрання – ще одна спроба вироблення об'єднаної позиції науковців і практиків щодо розвитку аграрного сектора, з урахуванням європейського досвіду. Фермери повинні вимагати від влади, відстоювати свої інтереси. В інших країнах жодна корпорація не проводить свою діяльність у сільському господарстві, якщо це не погоджено з Асоціацією фермерів. Підтримка доходів фермерів, селянських господарств – це те, чим повинна займатися держава.

4. За сьогоднішніх цін не можна повернути кошти, які витрачаються на утримання корови. У районі області створили сімейні ферми, люди перейшли до новітніх технологій утримання худоби, забезпечують високоякісне молоко. Але на сьогодні працюють дві сімейні ферми (4 особи), і отримують заробітну плату аж 12 тис. Потрібно, щоб на молоко сформувалася належна ціна. Бо, коли купують його у селянина, вона становить 5 грн, а продажна в магазинах – 14 грн. «Данон» надає селянам допомогу, але, за угодою, упродовж п'яти років молоко закуповуватиметься по 5 грн. Необхідна кооперація, щоб відстоювати інтереси селян. Селянину не допоможе ніяка бізнес-структура, яка шукає лише своєї вигоди. Тому фермери мають самостійно створювати додану вартість спільними зусиллями при державній фінансовій підтримці.

5. У США та європейських країнах господарства з доходом до 24 тис. дол. не оподатковуються. Необхідно створити робочий комітет, який би аналізував ситуацію і розробляв пропозиції щодо вдосконалення законодавства.